

ממנו, עד שסרב לישראל, שכתוב (שם ט) עודף מסתולל בעמי, הנה יד ה' הויה במקנה וגו'. וכן בכל מקום הקדוש ברוך הוא תובע את עלבון הצדיקים יותר על שלו.

באן משה אמר (שם יז) עוד מעט וסקלוני. אמר לו הקדוש ברוך הוא, משה, אינו זמן לתבע את עלבונך, אלא עבר לפני העם, ונראה מי יושיט ידו כנגדך. וכי ברשותם אתה עומד, או ברשותי?

ומטף אשר הפית בו את היאור קח בידך והלכת.

השלמה מההשמטות (סימן ו)

שנינו, אמר רבי יוסי, חקוק היה המטה משני צדדים מהשם הקדוש, צד אחד של רחמים ודין באותיות חקוקות, וצד אחד דין בדין - נחש עלי צור. בא ראה, כתוב (שמות יד) ואתה הרם את מטף ונטה את ידך על הים. מהו ונטה? כלומר, הטה בצד אחד שחקוק ברחמים ודין, וכתוב ויט משה את ידו, ולא כתוב וישלח משה את ידו. כלומר, הטה מצד אחד. ואם תאמר שחקוק היה מזמן קדמון נחש עלי צור, אלא בסנה נחקק, שכתוב (שמות ד) וישלכוהו ארצה ויהי לנחש. בשעה ההיא נחקק נחש עלי צור.

ובא ראה, אמר רבי יהודה, רצה הקדוש ברוך הוא ששמותיו שיהיו חקוקים במטה יעשו האותות, ולמדנו, שני אותות נעשו בים. בצד ההוא שהטה משה ברחמים ודין קרע הים לישראל בשנים עשר שבילים, והשיב בדין על המצרים והטביע אותם בתהום. זהו שכתוב (שם יד) וישב ה' עליהם את מי הים. מאותה שעה רצה להוציא מים. אמר לו הקדוש ברוך הוא: הטה

מניה, עד דסריב בהו בישראל, דכתיב, (שמות ט) הנה יד יי' הויה במקנה וגו', וכן בכל אתר, קדשא בריך הוא תבע עלבונא דצדיקייא יתיר על דיליה.

הבא משה, אמר עוד מעט וסקלוני, אמר ליה קדשא בריך הוא, משה לאו עידן הוא למתבע עלבונך, אלא עבור לפני העם, ואחמי מאן יושיט ידוי לקבלך, וכי ברשותיהו את קאים, או ברשותי.

ומטף אשר הפית בו את היאור קח בידך והלכת.

השלמה מההשמטות (סימן ו)

תנא אמר רבי יוסי גליף הוה חוטרא מתרין סטרין משמא קדישא, חד סטרא דרחמי ודינא באתוון גליפן, וחד סטר דינא בדינא נחש עלי צור. תא חזי כתיב (שמות י"ד) ואתה הרם את מטף ונטה את ידך על הים. מאי ונטה, כלומר נטה בחד גיסא דגליפא ברחמי ודינא, וכתיב ויט משה את ידו ולא כתיב וישלח משה את ידו. כלומר, אסטי מחד גיסא. ואי תימא דגליף הוה מקדמת דנא נחש עלי צור, אלא באסנא אתגליף דכתיב (שמות ד) וישלכוהו ארצה ויהי לנחש, בההיא שעתה אתגליף נחש עלי צור.

ותא חזי אמר רבי יהודה בעא קדשא בריך הוא דשמוי הוו גליפן בחוטרא יעבידו אתאן, ותנא תרין אתין אתעבידו בימא בההוא סטר דסטא משה ברחמי ודינא, בזע ימא לישראל בתריסר שבילין ואתיב בדינא על מצראי ואטבע להון בתהומא. הדא הוא דכתיב, (שמות י"ד) וישב ה' עליהם את מי הים מההיא שעתא בעא לאפקא מיא. אמר ליה קדשא בריך הוא אסטי חוטרא מגיסא אוחרא

המטה מצד אחר ושני אותות תעשה בו, כמו שנעשה מהצד האחר, אות אחד כאן ואות אחד במריבה. אבל עתה - (שמות יז) והפית בצור, בהאי צור, בזה הצור, ויעלה נחש של זמן אחר. אמר רבי אלעזר, מהו שכתוב (במדבר כ) קח את המטה והקהל את העדה אתה ואהרן אחיך ודברתם? מהו ודברתם? אמר רבי אלעזר, צנה אותו על הנחש, שהרי נעשה בצור. עתה צריך שיעשה בנחש להשלים שמו של הקדוש ברוך הוא באלו האותות, משמע שכתוב ודברתם, וכתוב (שם כא) וידבר העם באלהים ובמשה. מה כתוב אחרי? וישלח ה' בעם את הנחשים השרפים וגו'. מה נחש כחו בפיו, אף כאן בפיו. ומשה לא עשה כן, אלא הנה, הנה ולא השלים השם, אלא חזר ככראשונה בשם של צור ועזב שם של נחש. והו שכתוב ויך, ולא כתוב וידבר, כמו שנצטווה - ודברתם. ששינונו צור לעשות, ונחש לדבר. (שם כב) ויך את הסלע במטהו פעמים.

אחד שעבר ואחד עתה. שינונו, אמר רבי אלעזר, באותה שעה נשאר השם, כלומר שלא נשלם באות ההוא, שעזב משה הנחש ולא נשלם כל השם, שהרי בצד אחד נשלם. בים מצד אחר. התחיל בצור ולא נשלם בנחש. אמר לו הקדוש ברוך הוא: עשית שהתחיל שמי ולא נשלם לעשות אותות, אף אתה תתחיל ולא תשלים. (במדבר כ) לכן לא תביאו, התחלת להוציא אותם - ולא תשלים להכניס אותם לארץ. לכן לא

תביאו. אמר רבי אלעזר, ידע לב של משה בראשונה, שהתירא פאשר ראה הנחש, שכתוב (שמות כ) וינס משה מפניו. הלב ראה ולא ידע.

ותרין אתאן אתעביד ביה, כמה דאתעביד מסטרא אוחרא, חד את הקא וחד את במריבה. אבל השתא, (שמות יז) והפית בצור, באן צור, בהאי צור, וסליק נחש דלזמנא אחרא. אמר רבי אלעזר מאי דכתיב (במדבר כ) קח את המטה והקהל את העדה אתה ואהרן אחיך ודברתם. מהו ודברתם.

אמר רבי אלעזר מני ליה על נחש דהא אתעביד בצור. השתא בעי דאתעביד בנחש לאשלא שמוי דקודשא בריך הוא באלין אתין, משמע דכתיב ודברתם וכתיב (במדבר כ"א) וידבר העם באלהים ובמשה. מה כתיב בתריה, וישלח ה' בעם את הנחשים השרפים וגו'. מה נחש חיליה בפומיה, אוף הקא בפומא ומשה לא עבד הכי, אלא הנה, מחא ולא אשלים שמא, אלא חזר בקדמיתא בשמא דצור ושבק שמא דנחש. הדא הוא דכתיב ויך, ולא כתיב וידבר, כמה דאתפקד, ודברתם. דתנינן צור למעבד, ונחש למלא. (במדבר כ) ויך את הסלע במטהו פעמים, חד דעבר וחד השתא.

תניא אמר רבי אלעזר ביה שענתא אשתארא שמא, כלומר דלא אשתלים בההוא אות דשביק משה נחש ולא אשתלים כל שמא, דהא בחד גיסא אשתלים. בימא מגיסא אוחרא, שרי בצור ולא אשתלים בנחש. אמר ליה קדשא בריך הוא, עבדת דשרי שמי ולא אשתלים למעבד אתוון, אוף את שרית, ולא תשתלים. (במדבר כ) לכן לא תביאו, שרית לאפקא לון, ולא תשתלים לאעלא לון לארעא. לכן לא תביאו, אמר רבי אלעזר ידע לבא דמשה בקדמיתא, דדחיל פד חמא נחש. דכתיב (שמות ד) וינס משה מפניו, לבא חמא ולא ידע.